

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Közgyűlés Elnökétől
H-4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.

ÁLT/14-103/2019.

Tárgyalja:

Terület- és Vidékfejlesztési
Bizottság

Döntéshozatal: Egyszerű többség

ELŐTERJESZTÉS

- a Megyei Közgyűléshez -

**A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzatnak a megyei Fenntartható Energia és
Klíma Akcióterv (SECAP) célkitűzéseinek megvalósításához való ösztönző szerepére**

Az előterjesztést

készítette

**Matusz Ildikó
szakmai vezető**

**Szabó Tamás
vezető elemző**

**szakmai szempontból
ellenőrizte**

Kósa Tímea

**törvényességi szempontból
ellenőrizte**

Dr. Papp Csaba

Tisztelt Megyei Közgyűlés!

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-3.2.1-15 konstrukciójának keretében készíti el a megyére és a megyében található 11 LEADER térségre vonatkozó Fenntartható Energia és Klíma Akcióterveket. A dokumentumok munkaanyagai elkészültek, társadalmi vitára bocsátásuk 2019. október 1-én kezdődik el.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat és Közgyűlése messzemenően elkötelezett a klímavédelem iránt. Az elmúlt években több olyan projektet hajtott végre, illetve koordinált, amelyek a megyéből származó üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának mérséklését, illetve a módosuló éghajlati feltételekhez való alkalmazkodást szolgálták. Ezt a szemléletet tükrözi a *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció 2014-2020* c. dokumentumban megfogalmazott átfogó és stratégiai célkitűzés, mely szerint az egyik kiemelt stratégiai cél a megyében a „Zöld megye” kialakítása, azaz a **zöldgazdaság, klímabarát energiagazdálkodás, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás**. A megye hosszú távú fejlődése, a vonzó megyei környezet megteremtése érdekében fontos prioritást kaphat a megye energiaellátásának fokozatos, részbeni átállítása megújuló, illetve alternatív forrásokra. Ez egyrészt csökkentheti a megye külső energiafüggőségét és az önfenntartás megerősödését energetikai szempontból, a megye közvetett és közvetlen szén-dioxid-kibocsátását, másrészt ösztönözheti a zöldgazdaság megerősödését is.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat elkötelezett klímatudatos szemléletének eredményeképpen **2018-ban elfogadta Szabolcs-Szatmár-Bereg megye klímastratégiáját**. A stratégia kijelölte azokat a fő fejlesztési, cselekvési irányokat, amelyeket követve, illetve megvalósítva a kedvezőtlen éghajlati feltételek nem eredményeznének a következő évtizedekben aránytalanul nagy terhet a lakosság, az intézmények, és a különböző ágazatok, de különösen az agrárszektorban tevékenykedő vállalkozások, gazdálkodók számára, mindemelllett Szabolcs-Szatmár-Bereg megye saját lehetőségeivel arányban kivenné a részét a klímaváltozás folyamatának mérsékléséből. A klímastratégia által kijelölt fejlesztési keretrendszer gyakorlati megvalósításának lehetőségeit a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (a továbbiakban: SECAP) tartalmazza.

A Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetségéhez való csatlakozással az önkormányzatok önként vállalják, hogy területükön megvalósítják az Európai Unió klímával és energiával kapcsolatos célkitűzéseit, azaz 40 %-os CO₂-kibocsátás csökkenést érnek el 2030-ig a bázisév kibocsátásához képest. A SECAP egy eszköz, amely összegzi azokat az intézkedéseket, amelyek megvalósításával elérhetők a kitűzött mitigációs (CO₂-kibocsátás-csökkentési) és adaptációs (alkalmazkodási) célkitűzések. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei SECAP esetében a **bázisév 2014. év**.

A SECAP végrehajtása a teljes megyei lakosság, valamint intézményi, vállalkozói, mezőgazdasági gazdálkodói kör és a LEADER Közösségek együttműködését igényli. Megállapítható, hogy önmagában egyik szektor sem lehet képes a kitűzött célok maradéktalan elérésére. Ennek érdekében nélkülözhetetlen az önkormányzatok, közintézmények, civil szervezetek (különös tekintettel a térségi LEADER egyesületek és „zöld” szervezetek), a gazdasági szereplők és a lakosság között kialakított eredményes partnerségi kapcsolatok fenntartása. Az akcióterv nyomon követésének rendjét a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi

Szövetsége szabályozza, ennek értelmében a megvalósult fejlesztésekről, a végrehajtás feltételrendszerében bekövetezett változásokról két évente készül jelentés, míg a megye üvegházhatású gázok kibocsátásának mértékét számszerűsítő leltár négy évente újul meg.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei SECAP dokumentumban foglalt intézkedések megvalósításával a **potenciálszámítások és becsült adatok alapján 2030-ig 316 353 t CO₂-dal csökkentendő a megyei szén-dioxid kibocsátás**, amely a Polgármesterek Szövetsége szervezethez való csatlakozás vonatkozásában a bázisév szén-dioxid- kibocsátásának 40 %-át jelenti. A 40 %-os mértékű kibocsátás csökkenési célérték bázisszámának meghatározása több, mint 30 %-ban potenciálszámításon alapult.

A kitűzött megtakarítási értéknek az elérése az alábbi intézkedések megvalósításával tervezhető 2030-ig:

1. A megyei klímavédelmi célok eléréséhez elengedhetetlen a **szemléletváltás**. A lakosság, az intézmények és a gazdasági szereplők környezettudatos szemlélete, magatartása nélkül elképzelhetetlen bármiféle pozitív elmozdulás az éghajlatváltozással kapcsolatos attitűd vonatkozásában. A megújuló energiák használatára irányuló figyelem, az energiahatékonyság és energiatakarékosság népszerűsítése és gyakorlati ismertetése elengedhetetlen a célterületen. Kulcsfontosságú a civil szervezetek és a lakosság bevonása az önkormányzatok jövőbeni fejlesztési, beruházási terveibe is. A **szemléletformálás** területén való eredmények eléréséhez javasolt nagy léptékű hazai és nemzetközi pályázatokon való részvétel, és olyan komplex, átgondolt rendezvénysorozat, akciók, programok, kiadványok, marketing tevékenység megvalósítása, amelynek keretében a megye lakosságának jelentős hányada megszólításra kerül.

A kitűzött célok eléréséhez hozzájárulhat a **helyi klímastratégiák** elkészítésére irányuló kezdeményezés. A *KEHOP 1.2.1- Helyi klímastratégiák kidolgozása, valamint a klímatudatosságot erősítő szemléletformálás* című konstrukcióra 43 db pályázat (Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helyi önkormányzatok 18,7 %-a részéről), mellyel kapcsolatban még nem született támogatói döntés. Amennyiben ezek a pályázatok támogatást kapnak, majd megvalósításra kerülnek, elindulhat egy jelentős mértékű lokális mitigációs és adaptációs folyamat, valamint a szemléletformálásra irányuló tevékenységek által pozitív irányba változhat a **lakossági attitűd**. Megállapítható, hogy lakossági attitűdváltozás nélkül a 40 %-os tervezett célérték nehezen valósítható meg.

2. A 2014-2020 programozási időszakban megvalósuló Terület- és Településfejlesztési Operatív (TOP) keretein belül meghatározott források tervezése integrált területi programok kialakításával a megyék és a megyei jogú városok szintjén valósul meg. Ennek megfelelően a Megyei Önkormányzat 2014-ban megalkotta **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye Integrált Területi Programja 2014-2020** című dokumentumot, az ITP-t végrehajtó **területi szereplő a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat. A TOP küldetése** a területileg decentralizált fejlesztések megvalósítása és a területi kohézió erősítése (összhangban az Európai Unió stratégiai célkitűzéseivel): többek között **az energiahatékonyság javítása, az éghajlatvédelem**.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei ITP-ben foglaltak alapján a **'3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten városi területeken'** TOP prioritás megvalósítása támogatja a megye által kitűzött célérték teljesítését. A Megyei Önkormányzatnak, területi szereplőként célszerű fókuszba helyezni azokat a projekteket, - az ITP és az Irányító Hatóság által meghatározott kritériumokat betartva és annak megfelelően, - amelyek **komplex műszaki tartalommal bírnak és ezáltal a**

szén-dioxid csökkentési indikátorai jelentős mértékben hozzájárulhatnak a TOP célértékek teljesüléséhez és egyben a SECAP célkitűzések eléréséhez.

3. A TOP-3.2.1 pályázati konstrukcióban a nyertes projektek vonatkozásában az Irányító Hatóság elvárása, hogy a Kedvezményezetteknek legkésőbb a projekt fenntartási időszakba léptetéséig meg kell szereznie a **Megyei Önkormányzat támogató nyilatkozatát** arról, hogy a projekt illeszkedik az önkormányzat által összefogott SECAP célkitűzéseikhez. A projektek műszaki-szakmai tartalmának megvizsgálását követően, a SECAP célkitűzéseikhez való illeszkedés esetén kerülnek kiállításra a támogató nyilatkozatok.
4. A SECAP ösztönzi az önkormányzatokat az **Energiamegtakarítási Intézkedési Tervek (EIT)** elkészítésére. *Az energiahatékonyságról szóló 2015. évi LVII. törvény* a közintézmények tulajdonában és használatában álló épületekkel kapcsolatos energiahatékonysági feladatokat szabályozza. A nevezett törvény 11/A §-a alapján a közfeladat ellátását szolgáló épület üzemeltetéséért és fenntartásáért felelős szervezet vezetőjének évente energiamegtakarítási intézkedési tervet kell készítenie, illetve gondoskodni kell az épület használóinak energiahatékonysági szemléletformálásáról. Az EIT-ek megvalósítása hosszú távon ÜHG megtakarítást eredményezhet.
5. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén lévő, a pályázati felhívásokban meghatározott gazdasági szereplők az alábbi **határon átnyúló projekteken** vehetnek részt:
 - Magyarország-Szlovákia-Románia-Ukrajna ENI Határon Átnyúló Együtműködési Program,
 - Interreg V-A Románia-Magyarország Együtműködési Program,
 - Interreg V-A Szlovákia-Magyarország Együtműködési Program,Mindegyik programban megjelenik a környezetvédelemre, természetvédelemre vonatkozó finanszírozási lehetőség, mely elsősorban a klímaváltozással járó adaptációt, védekezést foglalja magába. Ezen finanszírozási programokon való részvétel során, a projektek fizikai megvalósításával további szén-dioxid megtakarítás eszközölhető, illetve adaptáció valósítható meg.
6. Az **'Otthon Melege Program'** támogatja a lakossági energetikai beruházásokat (pl. homlokzati nyílászáró csere, háztartási nagygépek cseréje, családi házak és társasházak energiamegtakarítást eredményező korszerűsítése, fűtési rendszer korszerűsítése, stb.). A jövőben is várható, hogy lesznek felhívások vissza nem térítendő források elnyerésére, melynek segítségével az energiatudatos lakosok energiamegtakarítást eredményező és egyben szén-dioxid kibocsátás csökkentő beruházásokat, eszközcsereét valósíthatnak meg.
7. Az 1023/2019. (II. 11.) Korm. határozat a 2021–2027 közötti időszakra vonatkozó európai uniós kohéziós források versenyképességet növelő felhasználásának tervezéséről és az 1024/2019. (II. 11.) Korm. határozat a Programozási Munkacsoport létrehozásáról szóló határozatok gondoskodnak arról, hogy az előttünk álló **2021-2027 programozási időszakban is kiemelt figyelmet kapjanak a SECAP által érintett területek** (mind mitigációs, mind adaptációs vonatkozásban) a szektorális fejlesztési tervek kidolgozása során, úgymint:
 - környezetvédelem,
 - természetvédelem,
 - helyi önkormányzatok fejlesztése,
 - katasztrófák elleni védekezés,

- vízgazdálkodás, vízvédelem,
 - energetika és klímapolitika,
 - közlekedés.
8. **Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program (GINOP)** program fő prioritásai között szerepel az energia- és erőforrás-hatékonyság növelése, valamint a gazdasági növekedést segítő helyi és térségi fejlesztések megvalósítása, melyek hozzájárulnak az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttéréshez, elsősorban az vállalkozások, nonprofit szervezetek által megvalósított projektek által.
9. **Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP)** konstrukciói elsődlegesen az energia- és erőforrás hatékonyság növeléséhez járulnak hozzá. A KEHOP pályázatok célkitűzései az alábbiak: a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás, települési vízellátás, szennyvíz-elvezetés és tisztítás biztosítása, szennyvízkezelés fejlesztése, hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos fejlesztések, természetvédelmi és élővilágvédelmi fejlesztések, valamint energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása. A konstrukciókra önkormányzatok és nonprofit szervezetek pályázhatnak.
- Az Európa 2020 stratégia célkitűzéseinek megvalósításához a KEHOP jelentős mértékben hozzájárul. A 3. energetikai célkitűzés leghangúlyosabban a környezeti és energiahatékonysági programban jelenik meg, a KEHOP energiahatékonyság növeléséről és megújuló energiaforrások alkalmazásáról szóló 5. prioritása több mint 311,5 milliárd forintot szán elsősorban a zöldáram-termelés és a távhőszolgáltatás korszerűsítésének támogatására, épületenergetikai beruházások, köztük közel nulla energiaigényű épületek ösztönzésére, valamint helyi és fotovoltaiikus energiaforrások elterjesztésére. A megújuló energiaforrások védelmét és a káros anyagok kibocsátását csökkenti továbbá a KEHOP 3. prioritása a megújuló energiaforrások védelmével. A hulladékgazdálkodás fejlesztésével és az elkülönített gyűjtési rendszer alkalmazásával közvetett módon további 150,5 milliárd forinttal járul hozzá az energetikai célkitűzéshez.
- A 4. Az alacsony széndioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban** tematikus célkitűzés alapján az ország Nemzeti Reform Programjában (NRP) 2020-ig **14,65%-os megújuló részarány** elérését tűzte ki célul, amelynek elérésének ösztönzésére a KEHOP vonatkozó intézkedései is kiemelt hangsúlyt fektetnek. Továbbá kiemelt szempontként jelenik meg az épület- és távhő szektorban rejlő **energiatakarékossági potenciál** széles körű kiaknázása, hozzájárulva egyúttal az Nemzeti Reform Programban 2020-ig deklarált 18%-os teljes energia megtakarítás eléréséhez is.
10. A szén-dioxid kibocsátás csökkentése terén a legnagyobb eredményeket a **közvetlenül pályázható EU-s források útján megvalósított projektek által várjuk**. A SECAP dokumentum birtokában a megyében lévő önkormányzatok előtt olyan energetikai pályázati konstrukciók nyílnak meg, mint pl. a *Horizon 2020*, *ELENA*, *Smart City*, *LIFE*, *EEE-F (European Energy Efficiency Fund)*, *JESSICA* programok. Ezen pályázati lehetőségek esetében előny, illetve alapfeltétel a SECAP megléte. E konstrukciók kihasználása jelentős előnyhöz juttathatja a településeket energetikai célkitűzéseik megvalósításában. **Számítunk valamennyi önkormányzat, de különös tekintettel a városok eredményes részvételére.** Nagy volumenű energetikai beruházások, energiaracionalizálási, közlekedésfejlesztési projektek megvalósítását követően jelentős mértékű szén-dioxid kibocsátás csökkenés érhető el megyei szinten.

A Szövetséghez való csatlakozással az aláíró szervezet a **szándékát fejezi ki, hogy törekszik az Európai Unió klímával és energiával kapcsolatos célkitűzéseinek és az akciótervben megfogalmazott intézkedések, mint tervek megvalósítására.** Ugyanakkor a SECAP módszertan alapján az akciótervben részletezett intézkedésektől el lehet térni, erre a SECAP két évente történő felülvizsgálata biztosít lehetőséget.

A TOP 1., 4. és 5. prioritásán belül támogatott projektek **hozzájárulnak a szén-dioxid kibocsátás csökkenéséhez,** (pl. helyreállított lakóegységek, egészségügyi alapellátást nyújtó épületek fejlesztése), azonban a pályázati konstrukciókban a **kimeneti indikátorként nem az üvegházhatású gázok csökkenése** (t CO₂ e) van megjelölve, hanem egyéb indikátor (db, lakóegység), melyhez jelenleg nem áll rendelkezésre becslési módszertan a szén-dioxid megtakarítás meghatározásához.

A fentiek eredményeként megállapítható, hogy a SECAP két évente történő rendszeres felülvizsgálata elengedhetetlen a szén-dioxid kibocsátás csökkentési vállalás pontos mértékének meghatározásához, hiszen arra a várható gazdasági növekedés, az elért és a tervezhető technológiai fejlődés, illetve a demográfiai tényezők is jelentős hatással bírnak. A becslési módszertannal tervezett adatokat szükséges a tényadatokkal rendszeresen egybevetetni, korrekciójukat folyamatosan végrehajtani.

Összegezve: a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzatnak ösztönző szerepet szükséges betöltenie és programjaival elő kell segítenie a SECAP célkitűzéseinek megvalósítását, a megyei szereplők szemléletformálására törekedni szükséges, illetve lehetőségeihez mérten az éghajlatváltozás hatásai elleni alkalmazkodás feltételeinek megteremtéséhez hozzá kell járulnia. Mindez a települési önkormányzatok és velük együttműködve a lakosság és a gazdasági szereplők aktív bevonásával és szerepvállalásával érhető el. Tekintettel arra, hogy a lakosság a legnagyobb szén-dioxid kibocsátó szektor, a lakosság szemléletformálására kiemelt hangsúlyt kell helyezni.

Tisztelt Közgyűlés!

Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy az előterjesztést tárgyalja meg, és döntsön a határozat-tervezet elfogadásáról.

Nyíregyháza, 2019. szeptember 23.

SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE KÖZGYŰLÉSÉNEK

.../2019. (IX. 26.)

önkormányzati határozata

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzat a megyei Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) célkitűzéseinek megvalósításához való ösztönző szerepéről

A Megyei Közgyűlés

1. az előterjesztést megtárgyalta, az abban foglaltakat elfogadja;
2. egyetért azzal, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Önkormányzatnak ösztönző szerepet szükséges betöltenie és programjaival elő kell segítenie a SECAP célkitűzéseinek megvalósítását, a megyei szereplők szemléletformálására törekedni szükséges, illetve lehetőségeihez mérten az éghajlatváltozás hatásai elleni alkalmazkodás feltételeinek megteremtéséhez hozzá kell járulnia. Mindez a települési önkormányzatok és velük együttműködve a lakosság és a gazdasági szereplők aktív bevonásával és szerepvállalásával érhető el. Tekintettel arra, hogy a lakosság a legnagyobb szén-dioxid kibocsátó szektor, a lakosság szemléletformálására kiemelt hangsúlyt kell helyezni;
3. felkéri a közgyűlés elnökét és a Megyei Önkormányzati Hivatalt, hogy gondoskodjon a SECAP két évente történő rendszeres felülvizsgálatáról, amely elengedhetetlen a szén-dioxid kibocsátás csökkentési vállalat pontos mértékének meghatározásához, hiszen arra a várható gazdasági növekedés, az elért és a tervezhető technológiai fejlődés, illetve a demográfiai tényezők is jelentős hatással bírnak. A becslési módszertannal tervezett adatokat szükséges a tényadatokkal rendszeresen egybevetni, korrekciójukat folyamatosan végrehajtani;

Felelős: Seszták Oszkár, a közgyűlés elnöke
Dr. Papp Csaba, megyei jegyző

Határidő: a Polgármesterek Szövetsége szervezethez való csatlakozást követően két évente.

A határozatot kapják:

1. Megyei Önkormányzat, Székhelyén (4400 Nyíregyháza, Hősök tere 5.)

Tuzsér, 2019. szeptember 26.

